

Cooperativismo e Enonomía Social, nº 29 (2006-2007), pp. 171-174

INSTRUMENTOS FINANCIEROS PARA AS SOCIEDADES COOPERATIVAS: O DEBATE SEGUE ABERTO

Belén FERNÁNDEZ-FEIJOÓ SOUTO

A reforma das normas contables internacionais, como consecuencia do proceso do harmonización/normalización contable europea, leva consigo un importante cambio relacionado cos instrumentos financeiros que afectan a todo tipo de empresas, sen excluír polo tanto ás sociedades cooperativas.

Neste caso concreto, o debate sobre a caracterización do capital social como instrumento de débeda ou de patrimonio permanece aberto. A rotundidade na clasificación como instrumento de débeda, recollida inicialmente na NIC32, deu paso a unha dúbida razoable sobre tal carácter na interpretación CINIIF 2, para situarse na actualidade nun cuestionamento claro de tal tipoloxía no borrador de emendas á IAS32 do IASB.

A diferenciación entre pasivo e patrimonio neto non é unha cuestión sinxela, como se demostra no proxecto conxunto IASB-FASB, cuxo obxectivo é ofrecer criterios claros para tal clasificación, tendo en conta tanto o dereito do posuidor como a obrigaición do emisor. A pesar do interese deste tema, ambos organismos recoñecen que tardarán algúns anos en completar este proxecto. Por iso, propóñense emendas á IAS32 para que determinados instrumentos poidan ser clasificados como patrimonio neto máis que como pasivo.

A evolución e situación actual respecto ao marco normativo contable é a seguinte:

IAS32 - Instrumentos financeiros

Coa súa revisión de 2003, esta norma, nos seus parágrafos básicos en relación coa clasificación dun instrumento como débeda ou patrimonio, presenta unha relación detallada e ampla dos instrumentos de pasivo e unha definición residual para os instrumentos de patrimonio.

En canto aos primeiros e respecto o que pode afectar ao capital das sociedades cooperativas, considéranse como instrumentos de pasivo aqueles que representen unha obrigaón futura de entrega dunha cantidade fixa dos instrumentos de patrimonio propio da entidade.

Polo que se refire aos segundos, os de patrimonio, non se especifican criterios de clasificación, o ser definidos como aqueles que permanecen logo de considerar os instrumentos de pasivo.

Posteriormente, este mesmo documento cita a modo de exemplo o caso das sociedades cooperativas que conceden os seus socios, posuidores de teóricos instrumentos de patrimonio, o seu dereito a recibir o reembolso das súas participacións en calquera momento.

Con iso, a norma identifica as achegas ao capital da sociedade cooperativa como un instrumento de pasivo. Con todo, a importancia das consecuencias desta clasificación, impulsou algunhas iniciativas posteriores para clarificar a situación.

IFRIC 2 - Achegas de socios de entidades cooperativas e instrumentos similares

O debate aberto ante a escasa claridade dalgúns termos da inicial proposta da IAS32 e a súa importancia no ámbito cooperativo, obrigou ao EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) a elaborar unha interpretación da norma inicial, a IFRIC 2, a finais do ano 2004.

Este documento, no seu apartado de Alcance, establece a súa aplicación sobre un elemento patrimonial moi concreto, representativo da propiedade nas sociedades cooperativas, que desde a perspectiva do seu fondo económico e legal non é outro que un instrumento financeiro de patrimonio.

Posteriormente, no seu apartado de Cuestión, introduce unha certa incerteza para a clasificación, posto que afirma, por unha banda, que a característica de fondo propio vincúlase o dereito de voto e á participación no reparto de dividendos, mentres que por outra, resalta a súa condición de

esixible o existir un dereito do posuidor a solicitar o rescate da súa achega en efectivo ou mediante a entrega doutro instrumento financeiro.

Este dobre enfoque, contradictorio e obviando as particularidades dun instrumento financeiro en sociedades cooperativas, lonxe de ofrecer un criterio delimitador definitivo, puxo de manifesto a fragilidade da argumentación que soportaba a norma contable.

Borrador de reforma da IAS32.

En xuño de 2006, o IASB publicou o borrador de mellora da información financeira de determinados instrumentos financeiros. O obxectivo subxacente neste documento é a cautela na clasificación dos instrumentos de débeda e patrimonio, para o que han de ser consideradas, no caso de sociedades cooperativas, particularidades que limitan a aplicación do fondo económico ou o papel que desenvolven os socios na sociedade.

Así, o borrador da IAS32 propón a revisión da consideración de patrimonio neto de instrumentos financeiros que cumpran determinados criterios, como:

- Accións ordinarias que sexan reembolsables polo emisor o seu xusto valor.
- Accións ordinarias de entidades de duración limitada.
- Participacións dos socios nunha sociedade que deban liquidarse á saída dos socios (ex. xubilación ou morte).

A apertura desta liña argumental por parte do IASB é de gran importancia para as sociedades cooperativas por moitas razóns, entre as que se destacan as seguintes:

- Cuestiona a clasificación inicial da IAS32 referida ao capital social de sociedades cooperativas como elemento de débeda.
- Mantén aberto o debate sobre a mencionada clasificación, consecuencia da necesidade de revisar unha proposta difícil de soste no ámbito cooperativo.
- Rompe coa proposta de uniformidade total na aplicación da norma contable, o incorporar cuestións particulares consideradas como fundamentais na clasificación dos instrumentos financeiros.

A proposta de borrador do IAS32 ofrece unha liña argumental sólida para fortalecer a postura que defende o carácter de instrumento de patrimonio do capital das sociedades cooperativas.